

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0376

Profesija “Sauszemes transportlīdzekļu TEHNISKAIS EKSPERTS”

Kvalifikācijas līmenis

4

Nodarbinātības apraksts

Sauszemes transportlīdzekļu tehnikais eksperts ir speciālists, kurš nodarbojas ar transportlīdzekļu vai transportlīdzekļu sastāvu, traktortehnikas (turpmāk -transportlīdzekļu) vērtības un tehniskā stāvokļa noteikšanu. Veic transportlīdzekļu bojājumu identificēšanu, novērtēšanu, atjaunošanas izdevumu aprēķināšanu. Nosaka bojājumu un lūzumu rašanās iemeslus. Pārbauda izstrādājumu kvalitāti. Piedalās ceļu satiksmes negadījumu izpētē.

Sauszemes transportlīdzekļu tehnikais eksperts ir nodarbināts ar transportlīdzekļiem saistītās jomās: apdrošināšanā, pēc tiesu sistēmas iestāžu vai amatpersonu pieprasījuma, pēc transportlīdzekļu īpašnieku pieprasījuma, līzīngā, mūtā, transportlīdzekļu tehniskās uzraudzības sistēmā, patērētāju tiesību aizsardzībā, remontdarbnīcās un transportlīdzekļu tirdzniecībā.

Darbība notiek ievērojot LR un ES normatīvos dokumentus, Sauszemes transportlīdzekļu zvērināto ekspertu Latvijas nacionālās asociācijas (STZELNA) ētikas kodeksu, profesionālās pilnveides un kvalifikācijas uzturēšanas, darba drošības,

ugunsdrošības, elektrodrošības un ceļu satiksmes noteikumus.

Pienākumi un uzdevumi.

Pienākumi	Uzdevumi
<p>1. Noteikt ceļu satiksmes negadījumā cietuša transportlīdzekļa bojājumus, to izcelsmi un atjaunošanas izdevumus.</p>	<p>1.1. Vienoties ar pasūtītāju par transportlīdzekļa apskates laiku, vietu.</p> <p>1.2. Ievērot likumdošanas normatīvajos dokumentos paredzētos transportlīdzekļu apskates termiņus.</p> <p>1.3. Informēt pasūtītāju par transportlīdzekļa atjaunošanas izdevumu noteikšanai nepieciešamajiem darba apstākļiem un nodrošinājumu apskates vietā.</p> <p>1.4. Informēt pasūtītāju par transportlīdzekļa atjaunošanas izdevumu noteikšanai nepieciešamajām izmaksām un norēķināšanās kārtību.</p> <p>1.5. Sastādīt un nepieciešamības gadījumā ar pasūtītāju noslēgt darījuma līgumu.</p> <p>1.6. Apskatīt transportlīdzekli un fiksēt, atbilstoši izstrādātajā apskates protokola veidlapā, transportlīdzekļa identifikācijas datus, tehnisko aprīkojumu un nepieciešamo informāciju par īpašnieku.</p> <p>1.7. Nofotogrāfēt apskatāmo transportlīdzekli.</p> <p>1.8. Novērtēt vizuāli virsbūves tehnisko stāvokli un bojājumus (deformācijas veidus un virzienus, caurrūsēšanas ietekmi, salīdzināt blakus detaļu salaidumu spraugu lielumu, krāsu toņu atšķirību, pirmsremonta bojājumus utt.).</p> <p>1.9. Novērtēt motora, transmisijas, ritošās daļas, elektroiekārtas, bremžu sistēmas, balstiekārtas, interjera un eksterjera bojājumus.</p> <p>1.10. Aizpildīt apskates protokolu - ierakstīt identifikācijas datus un konstatētos bojājumus, to identitāti apstiprināt ar tehniskā eksperta un transportlīdzekļa īpašnieka vai pilnvarotās personas parakstiem.</p> <p>1.11. Aprēķināt, argumentēt un aizstāvēt remontdarbu izpildes lietderību un izmaksas.</p> <p>1.12. Paredzēt objektīvi nepieciešamu remonta metožu un tehnoloģiju pielietojumu.</p> <p>1.13. Veikt papildus apskati slēptu defektu konstatēšanas gadījumā.</p> <p>1.14. Noformēt papildus apskates protokolu, ievērojot punktus 3.6. un 3.10. minētās prasības.</p> <p>1.15. Noteikt pēc īpaša pasūtītāja norādījuma transportlīdzekļu bojājumu izcelsmi.</p> <p>1.16. Informēt pasūtītāju par atjaunošanas izdevumu un bojājumu</p>

	<p>noteikšanas ekspertīzes izpildes termiņiem.</p> <p>1.17. Nodot eksperta vērtējuma dokumentācijas oriģinālus pasūtītājam pēc pieņemšanas-nodošanas akta noformēšanas.</p> <p>1.18. Arhivēt visu dokumentu kopijas un foto materiālus pēc pastāvošajiem likumdošanas normatīvajiem dokumentiem.</p> <p>1.19. Ievērot visus spēkā esošos ar transportlīdzekļu tehnisko vērtējumu un tehnisko ekspertīzi saistītos LR un ES normatīvos dokumentus.</p>
<p>2. Veikt nelietota vai ekspluatācijā esoša transportlīdzekļa, tā sastāv-daļu darbsspējas atteices un pielietoto materiālu tehnisko vai kvalitatīvo parametru ekspertīzi.</p>	<p>2.1. Vienoties ar pasūtītāju par transportlīdzekļa vai tā sastāvdaļu, vai pielietoto materiālu (turpmāk pētāmais objekts) apskates laiku un vietu.</p> <p>2.2. Informēt pasūtītāju par pētāmā objekta apskatei nepieciešamajiem darba apstākļiem un nodrošinājumu apskates vietā.</p> <p>2.3. Informēt pasūtītāju par ekspertīzes izmaksām un norēķināšanās kārtību.</p> <p>2.4. Pārliecināties par ekspertīzes procedūras atbilstību</p> <p>2.5. LR normatīvajos dokumentos noteiktajai kārtībai.</p> <p>2.6. Sastādīt un nepieciešamības gadījumā ar pasūtītāju noslēgt darījuma līgumu.</p> <p>2.7. Fiksēt, atbilstoši izstrādātajā apskates protokolā, pētāmā objekta identifikācijas datus, informāciju par īpašnieku, vai ekspertīzes pieteicēju.</p> <p>2.8. Apskatīt pētāmo objektu.</p> <p>2.9. Nofotografēt pētāmo objektu, nepieciešamības gadījumā arī atsevišķus fragmentus, kuriem ir būtiska un akcentējoša nozīme ekspertīzes izpildes gaitā.</p> <p>2.10. Paredzēt visus faktorus (organizatoriskos, psiholoģiskos, fizikālos, ķīmiskos, darba drošības, elektrodrošības, ugunsdrošības), kuri var būtiski ietekmēt ekspertīzes izpildes gaitu un kvalitāti.</p> <p>2.11. Pieprasīt pasūtītājam vai pašam sagatavot ekspertīzei nepieciešamo pētāmā objekta dokumentāciju: atbilstības sertifikātus, Valsts standartus, tehniskos noteikumus, rasējumus, ekspluatācijas instrukcijas, garantijas nosacījumus un t. t.</p> <p>2.12. Izvēlēties atbilstošus mērinstrumentus un palīglīdzekļus.</p> <p>2.13. Veikt nepieciešamos tehniskos mērījumus.</p> <p>2.14. Uzskaitīt apskates protokolā visas bojātās pētāmā objekta sastāvdaļas un fiksēt vizuāli bojājumu raksturu (lūzumus, izdrupumus, plaisas, deformācijas veidu, vērpi, sausās berzes un pārkarsēšanas pazīmes, materiāla stiepi, smērvielu klātbūtni, nekvalitatīvu krāsojumu, izmēru neatbilstību un t. t.).</p> <p>2.15. Saskaņot un pamatot pētāmā objekta īpašniekam vai ekspertīzes pasūtītājam, papildus izpēti specializētas laboratorijas apstākļos.</p> <p>2.16. Pārvietot pētāmos objektus uz specializēto laboratoriju.</p> <p>2.17. Sagatavot un iesniegt specializētajai laboratorijai tehniskā pētījuma uzdevumu.</p> <p>2.18. Veikt, nepieciešamības gadījumā, pētāmā objekta papildus ekspertīzi.</p> <p>2.19. Pievienot specializētās laboratorijas tehniskā pētījuma slēdzienu ekspertīzes lietai.</p>

	<p>2.20. Izpildīt nepieciešamos aprēķinus.</p> <p>2.21. Informēt pasūtītāju par ekspertīzes pabeigšanas termiņiem.</p> <p>2.22. Sastādīt un noformēt tehniskās ekspertīzes slēdzienu lietvedības noteikumos paredzētajā kārtībā, kurā jāatspoguļo pētāmās konstrukcijas raksturojums, darbības princips, ekspluatācijas noteikumi, normālas darbības traucējumu iemesli, atteices iestāšanās mehānisma raksturojums, cēloņi un sekas, darbspēju atjaunošanas izdevumi atbilstoši tehniskajam stāvoklim pirms atteices iestāšanās, to pamatojums un lietderība.</p> <p>2.23. Nodot ekspertīzes dokumentu oriģinālus pasūtītājam pēc pieņemšanas-nodošanas akta noformēšanas.</p> <p>2.24. Arhivēt visu dokumentu kopijas un foto materiālus pēc pastāvošajiem likumdošanas normatīvajiem dokumentiem.</p> <p>2.25. Nodrošināt tehniskās ekspertīzes atbilstību ES un LR normatīvajiem dokumentiem.</p>
--	---

Īpaši faktori, kas raksturo darba vidi:

1. Organizatoriskie faktori:

- 1.1. darbs individuāli vai komandā organizējot un veicot transportlīdzekļa, tā sastāvdaļu vai pielietoto materiālu tehnisko vērtējumu un ekspertīzi.
- 1.2. darbs komandā organizējot transportlīdzekļa remontu;
- 1.3. saskarsme ar vērtējuma un ekspertīzes pasūtītājiem nacionālajā un starptautiskajā līmenī;
- 1.4. sadarbība ar sauszemes transportlīdzekļu tehniskajiem vērtētājiem subordinācijas kārtībā, izskatot sūdzības vai izšķirot strīda gadījumus;
- 1.5. darbs individuāli vai komandā izskatot strīda gadījumus, kuri saistīti ar tehniskā vērtētāja vai eksperta profesionālo darbību, veicot vērtējumus vai ekspertīzes.

2. Psiholoģiskie faktori:

- 2.1. spēja nodrošināt tehniskās ekspertīzes objektīvu izpildes gaitu neatkarīgi no pasūtītāja finansiālajām iespējām, sociālā stāvokļa, psiholoģiska spiediena un pārākuma demonstrācijas gadījumos;
- 2.2 spēja nepakļauties subjektīvam viedoklim, darba vērtējumam no darba devēja puses;
- 2.3. spēja pieņemt objektīvu lēmumu strīda izšķiršanas gadījumā;
- 2.4. spēja neietekmēties, izpildot tehnisko ekspertīzi tuvumā esošai transportlīdzekļu kustības plūsmas izraisītiem trokšņiem, klātesot nepiederošiem cilvēkiem.

3. Kaitīgie fizikālie faktori:

- 3.1. meteoroloģisko laika apstākļu ietekme (lietus, sniegs, vējš, saules iedarbība);

- 3.2. krasas temperatūru izmaiņas rudenī, ziemā un pavasarī;
- 3.3. apgaismes sistēmu iedarbība;
- 3.4. skaņu signālu iedarbība;
- 3.5. transportlīdzekļa dažādu izraisīto trokšņu, vibrāciju ietekme;
- 3.6. elektriskā loka izraisītā starojuma ietekme;
- 3.7. remontdarbu procesa putekļu ietekme;
- .
4. Kaitīgie ķīmiskie faktori:
 - 4.1. transportlīdzekļu iekšdedzes dzinēju izplūdes gāzu iedarbība;
 - 4.2. eļļu un smērvielu iedarbība;
 - 4.3. varbūtējs kontakts ar sērskābi, kā arī AKB uzlādēšanās procesā izdalītajiem tvaikiem;
 - 4.4. benzīna, dīzeļdegvielas, sašķidrinātās un dabas gāzes iedarbība;
 - 4.5. dzeses un bremžu šķidrumu iedarbība;
 - 4.6. sālsūdens iedarbība ziemas apstākļos sniegu kausējot ar sāļu palīdzību;
 - 4.7. krāsmateriālu izgarojumu kaitīga ietekme.
5. Darba drošības faktori:
 - 5.1. iespējams traumatisms veicot transportlīdzekļa apskati nepiemērotos apstākļos;
 - 5.2. iespējams traumatisms veicot transportlīdzekļu vai no tā izņemto agregātu apskati, izmantojot pacelājus, telferus, tilta celtņus, autopacelājus un automobiļu evakuatora celtņus.

Īpašas prasības uzdevumu veikšanai.

1. Autobiļa vadītāja apliecība.
2. A-1 elektrodrošības grupa.
3. Pirmās palīdzības sniegšanas iemaņas.
4. Iemaņas dažādu ugunsdzēsšanas aparātu pielietošanai praksē.
5. Elementāras tehniskās palīdzības sniegšanas iemaņas un policijas, speciālo glābšanas, medicīnas, ugunsdrošības dienestu izsaukšanas iespējas.
6. Mobilais tālrunis.
7. Transportlīdzeklis nokļūšanai apskates vietā.
8. Iemaņas transportlīdzekļa bojājumu izcelsmes noteikšanai.

Īpašas prasības iepriekš iegūtai kvalifikācijai.

1. Darba stāžs vismaz 5 gadi ar transportlīdzekļu ekspluatāciju vai remontu saistītā darbā.
2. Sauszemes transportlīdzekļa tehniskā vērtētāja stāžs ne mazāks kā 2 gadi.

3. Veikti ne mazāk kā 200 sauszemes transportlīdzekļu tehniskie vērtējumi.
4. Par sauszemes transportlīdzekļu tehnisko ekspertu var darboties persona, ne jaunāka par 30 gadiem.

Prasmes.

Kopīgās prasmes	Specifiskās prasmes profesijā	Vispārējās prasmes / spējas nozarē
<ol style="list-style-type: none"> 1. Lietot datoru WINDOWS vidē un izmantot interneta pakalpojumus. 2. Ievērot "Ceļu satiksmes noteikumus". 3. Ievērot ugunsdrošības noteikumus. 4. Ievērot elektrodrošības noteikumus. 5. Pielietot fotoaparātu. 6. Lasīt rasējumus, lasīt un zīmēt skices. 7. Lasīt elektriskās shēmas, zīmēt tās pielietojumam darbā. 8. Apzināties vielas bīstamības klasi. 9. Ievērot vides aizsardzības noteikumus. 10. Lasīt standartizēto simboliku 11. Pielietot LR normatīvos dokumentus. 12. Sniegt pirmo palīdzību. 13. Pielietot sakaru līdzekļus 14. Ievērot darba drošības noteikumus. 15. Ievērot personīgo higiēnu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izpildīt tehniskā vērtējuma aprēķinu un ekspertīzes izklāstu ar datora palīdzību. 2. Lietot atslēdznieka rokas, elektriskos, pneimatiskos instrumentus, kā arī rokas mērinstrumentus un elektrotehniskos mērinstrumentus (testerus, multimetrus). 3. Pielietot tehniskajam vērtējumam un ekspertīzei nepieciešamos instrumentus, palīgaprīkojumu, darba apģērbu. 4. Pielietot LR MK noteikumus par "Transportlīdzekļu tehnisko ekspertīžu metodiku". 5. Pielietot LR Ministru kabineta pieņemtos normatīvos dokumentus, kuri attiecināmi uz ceļu satiksmes organizāciju un drošību. 6. Fotografēt atbilstoši vērtēšanas un ekspertīzes nepieciešamajām prasībām. 7. Pielietot transportlīdzekļa tirgus vērtības noteikšanai LR normatīvajos dokumentos paredzētos vērtību katalogus, akceptētos informācijas avotus. 8. Pielietot tehniskās rokasgrāmatas. 9. Izmantot speciālo literatūru. 10. Izvēlēties transportlīdzekļu defektu noteikšanas metodes un tehnoloģiju. 11. Identificēt transportlīdzekļu defektus. 12. Izprast remonta tehnoloģiju. 13. Izmantot speciālās datoru programmas. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ievērot Sauszemes transportlīdzekļu. zvērināto ekspertu Latvijas nacionālās asociācijas ētikas kodeksu. 2. Patstāvīgi veikt un plānot sava darba izpildi noteiktā termiņā. 3. Izprast komandas darba stilu, mācēt strādāt komandā, sadarboties ar citu profesiju darbiniekiem. 4. Sniegt rakstisku un mutisku informāciju. 5. Pārvaldīt divas svešvalodas. 6. Risināt radušās problēmsituācijas. 7. Veidot loģisku spriedumu ķēdi, iegūt, klasificēt un izmantot vajadzīgo informāciju. 8. Noskaņot klientu labvēlīgi, komunicēties ar to. 9. Ievērot STZELNA profesionālās pilnveides un kvalifikācijas saglabāšanas noteikumus. 10. Izmantot saskarsmes mākslu. 11. Pārzināt tehnisko līdzekļu iespējas, kas nepieciešami darba organizācijai un izpildei.

Zināšanas.

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	priekšstats	izpratne	pielietošana
Vispārējās zināšanas			
Latviešu valoda			X
Angļu vai vācu, vai franču valoda			X
Krievu valoda			X
Darba drošība, ugunsdrošība, elektrodrošība		X	
Uzņēmējdarbības pamati		X	
LR likumdošanas pielietošana tehniskā vērtētāja un eksperta darbības nodrošināšanai			X
Vides aizsardzības zinību pamati		X	
Saskarsmes māksla			X
Darba plānošanas un organizācijas pamati			X
Veselības mācība		X	
Elektrotehnikas un elektronikas pamati			X
Speciālās zināšanas			
Pneimatikas iekārtas transportlīdzekļos un traktortehnikā			X
Hidraulikas iekārtas transportlīdzekļos un traktortehnikā			X
Aukstumtehnikas iekārtas transportlīdzekļos un traktortehnikā			X
Materiālmācība			X
Tehniskie mērījumi			X
Pielaižu un sēžas			X
Transportlīdzekļu un traktortehnikas konstruēšanas principi, uzbūves īpatnības			X
Motoru uzbūves īpatnības, konstruēšanas principi, remonta tehnoloģijas			X
Ritošās daļas uzbūves īpatnības, konstruēšanas principi, remonta tehnoloģijas			X
Vadības ierīču uzbūves īpatnības, konstruēšanas principi, remonta tehnoloģijas			X
Virsbūves konstruēšanas principi, īpatnības			X
Virsbūves antikorozijs apstrāde rūpnīcā un remontdarbnīcā			X

Plastmasas detaļu remonta tehnoloģijas			X
Virsbūves remonta un krāsošanas tehnoloģija			X
Transportlīdzekļu un traktortehnikas elektrosistēmu uzbūve, konstruēšanas pamatprincipi, remonta iespējas un tehnoloģijas			X
Transportlīdzekļos, traktortehnikā un speciālajā aprīkojumā pielietojamie ekspluatācijas materiāli			X
Transportlīdzekļos un traktortehnikā izmantojamo konstrukciju materiālu apstrādes tehnoloģiju pamati			X
LR spēkā esošas prasības attiecībā uz transportlīdzekļu un traktortehnikas tehnisko stāvokli			X
Tehniskā vērtēšana un ekspertīze			X
Datora pielietošanas prasme darbā ar speciālajām tehnisko vērtētāju programmām			X
Fotogrāfēšanas pamati			X
Automobiļu teorijas pielietošana bojājumu izcelsmes noteikšanai			X

Profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs:

1. Aivars Rokjānis - A/S "Auto-Remonts" tehniskais konsultants; STZELNA valdes loceklis, Zemgales-Kurzemes nodaļas vadītājs.
2. Jānis Vēršāns - SIA "JMV ekspertu grupa" eksperts; STZELNA revīzijas komisijas loceklis.
3. Artūrs Apsītis- STZELNA biedrs, SIA "Autopalete" mācību meistars.

Konsultanti:

1. Jānis Diskačs - STZELNA valdes priekšsēdētājs.
2. Ansis Troicis - STZELNA valdes loceklis, Latvijas Amatniecības Kameras autotransporta brālības biedrs, A/S "BTA" speciālists.
3. Andris Akmens- Latvijas Lauksaimniecības Universitātes Tehniskās fakultātes Spēkratu institūta docents; STZELNA biedrs.
4. Stefans Faasts- Austrijas apdrošinātāju asociācijas galvenais eksperts.

Profesijas standarta eksperti:

1. A.Lukstiņš, LR Satiksmes ministrija, Ceļu satiksmes drošības direkcija, direktors.
2. M.Kļaviņš, Cēsu autoremonts, SIA, valdes loceklis.
3. K.Duburs, AAS „If Latvia”, Transportlīdzekļu apdrošināšanas riska parakstītājs.

